

BIJVOEGSEL

Schriftelijke antwoorden van de minister voor Wonen en Rijksdienst op vragen gesteld in de eerste termijn van de behandeling van **de begrotingsstaten van Wonen en Rijksdienst (XVIII) voor het jaar 2015 (34000-XVIII)**.

Vragen van het lid Karabulut, S. (SP)

Vraag:

Kan de minister het bericht uit de Volkskrant ontkrachten dat het ministerie van Defensie geen cateraars en schoonmakers in dienst neemt?

Antwoord:

Over de afwegingen die ten grondslag liggen aan inbesteden en uitbesteden bij het Rijk heb ik u in oktober 2013 per brief geïnformeerd. Het kabinet stelt zich op het standpunt dat grootschalige inbesteding van catering moeilijk te realiseren is. Over het eventueel uitbesteden van de catering bij Defensie wordt uw kamer door de minister van Defensie geïnformeerd.

Ten aanzien van de schoonmaak bij Defensie kan ik u het volgende melden. Voor het inbesteden van schoonmaakwerkzaamheden wordt de Rijksschoonmaakorganisatie ingericht, die onder verantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid valt. Via een geleidelijk proces zal het inbesteden van schoonmaak binnen de gehele Rijksoverheid in circa 5 jaar gerealiseerd worden. Lopende schoonmaakcontracten worden daarbij gerespecteerd. Aansluiting van het ministerie van Defensie bij de dienstverlening van de schoonmaakorganisatie vindt plaats vanaf het aflopen van de lopende contracten, dit is vanaf 2018. Deze aansluiting heeft in ieder geval betrekking op de kantoorpanden van het ministerie van Defensie.

Vragen van het lid Linde, R.E van der (VVD)

Vraag:

Kan de minister aangeven hoe het staat met de uitvoering van de motie Visser/Knops (vertraging bouwprojecten door vleermuizen)? En kunnen spreeuwen binnenkort ook een belemmering vormen?

Antwoord:

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Economische Zaken hebben een onderzoeksopdracht gemaakt naar de economische gevolgen van de flora- en faunawet en de komende Wet Natuurbescherming voor ondernemers op het terrein van projectontwikkeling en de bouw. Ook onderhoud, renovatie en isolatiewerkzaamheden, in de woningvoorraad, komen hier aan de orde. In dit onderzoek zal ook aandacht besteed worden aan de vraag wanneer en zo ja hoe ondernemers, binnen de bestaande Wet- en Regelgeving, vroegtijdig zodanige maatregelen kunnen nemen om deze negatieve economische effecten te beperken. Uw Kamer zal in het eerste kwartaal van 2015 over de uitkomsten van dat onderzoek geïnformeerd worden. Ten aanzien van uw vraag met betrekking tot de spreeuwen het volgende: spreeuwen vallen in de categorie 5 van beschermde vogels. In het broedseizoen zijn nesten van de categorie 5 beschermde vogels beschermd en mogen niet "verstoord" of "verwijderd" worden. Daarnaast is er een zorgplicht als een spreeuw in een gebied verblijft. Er kan dan gekeken worden of er in de omgeving voldoende alternatieven voor de soort zijn of dat in het plan weer ruimte komt voor nieuwe nestmogelijkheden. Woningbouwprojecten kunnen dus geraakt worden door aanwezige spreeuwnesten, het is dan in ieder geval van belang om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Er is geen sprake van een noodzakelijke ontheffingsprocedure als het gaat om lege nesten van spreeuwen of andere categorie 5 beschermde vogels.

Vraag:

In 2018 sluit de marinekazerne in Amsterdam (zit in de portefeuille RVB). Is de minister bereid mee te denken om hier iets moois van te maken en vrije huurwoningen toe te voegen aan het bestand (zoals in het binnenhavengebied in Hamburg)?

Antwoord:

Begin deze maand ben ik voor het laatst op het Marineterrein in Amsterdam geweest. Ik ben het geheel eens met de lovende woorden die zijn gesproken over de kwaliteit van deze locatie en de kansen voor woningbouw. Het ministerie van Defensie verwacht tussen nu en 2018 het terrein gefaseerd te verlaten. Over de herontwikkeling is in 2013 tussen het Rijk en de gemeente Amsterdam een bestuursovereenkomst gesloten waarna gezamenlijk de herontwikkeling ter hand is genomen. Woningbouw maakt daarvan deel uit.

Vragen van het lid Moors, P.J.M.J. (VVD)

Vraag:

De minister heeft aangegeven twee artikelen niet te willen doorlichten, maar de Kamer kan zijn werk beter doen als dat wel gebeurt. Wat is de reactie van de minister?

Antwoord:

Ik onderschrijf het belang van beleidsdoorlichtingen zeker voor de controlerende taak van de Kamer. Voor artikel 3 wordt dit jaar een beleidsdoorlichting afgerond op het onderwerp Arbeidsmarktcommunicatie. In 2016 start het nieuwe Rijkshuisvestingsstelsel. Voor artikel 6 Uitvoering Rijksvastgoedbeleid start daarom in 2018 een evaluatie.

Het programma-artikel 3 Kwaliteit Rijksdienst bestaat uit:

- Subsidie A+O fonds (€ 3,4 mln.)
- Bijdrage Arbeidsmarktcommunicatie (€ 5,5 mln.)
- Opdrachten (€ 3,5 mln.)

Voor het deel van artikel 3 dat niet wordt betrokken bij de doorlichting is de Hervormingsagenda Rijksdienst het geëigende instrument voor een discussie met uw Kamer. U moet beseffen dat het genoemde artikel niet in verhouding staat tot de uitgaven van de Rijksdienst die op alle begrotingen staan. In de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk bied ik jaarlijks in mei een totaaloverzicht van de rijksbrede ontwikkelingen op het terrein van de bedrijfsvoering (inclusief de ontwikkeling van de apparaatsuitgaven). Daarbij wordt ook verslag gedaan van de regelmatige evaluaties die op het gebied van de bedrijfsvoering plaatsvinden.

Het programma-artikel 6 Uitvoering Rijksvastgoed bestaat uit:

- Huisvesting AZ en Hoge Colleges van Staat (€ 23,1 mln.)
- Huisvesting Koninklijk Huis (€ 14,8 mln.)
- Monumenten (€ 10,2 mln.)
- Duurzaamheid Rijkshuisvesting (€ 10,2 mln.)
- Beheer materiële activa (€ 85,4 mln.)

Het deel van artikel 6 dat niet wordt betrokken bij de evaluatie van het rijkshuisvestingsstelsel betreft uitgaven zoals zakelijke lasten en beheer- en plankosten (beheer materiële activa). De uitgaven zijn niet-beleidsmatig van karakter en vallen daarmee niet onder een beleidsdoorlichting. Voor de huisvestingskosten Koninklijk Huis heeft de minister van Algemene Zaken toegezegd het financieel statuut Koninklijk Huis te evalueren per 2015. De kosten die op artikel 6 staan voor het Koninklijk Huis lopen daar in mee.

Voorop staat dat de Kamer van mij kan verwachten dat er voldoende beleidsinformatie beschikbaar is zodat de Kamer de controlerende taak kan waarmaken.

Vraag:

Hoe worden de conclusies en aanbevelingen van de tijdelijke Commissie ICT betrokken bij de verdere plannen voor de digitale overheid? Hoe is de minister bijvoorbeeld van plan de zogenoemde "suikeroomconclusies" te voorkomen? Met andere woorden hoe voorkomt hij dat de kosten van het programma ergens anders dan de baten komen te liggen?

Antwoord:

Het kabinet gaat nog reageren op de conclusies en aanbevelingen van de Tijdelijke commissie ICT. Dit nadat uw Kamer met de Tijdelijke commissie ICT heeft gesproken.

De problematiek dat baten elders liggen dan de kosten, zal door de Nationaal Commissaris Digitale Overheid meegenomen worden in zijn voorstellen voor een meerjarig financieringsarrangement. Ook een nieuwe governancestructuur moet hiertoe bijdragen.

Vraag:

Waarom wil de minister een jaarpauze (begroting 2016) in de ontwikkeling van de digitale overheid? Wat is hierbij de relatie met de reductie van het aantal datacenters en de afhandeling van de rijkscloud en rijksapplicationstore?

Antwoord:

Er is geen sprake van een jaarpauze. Het beschikbare budget wordt gericht ingezet voor de voorzieningen die het belangrijkste zijn voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven en om de ambities van het kabinet op dat vlak te kunnen verwezenlijken. Het is echter nodig om te komen tot een meer passend financieringsarrangement teneinde de kabinetsambitie van een digitale overheid te kunnen verwezenlijken. Het meer integraal benaderen van de kosten en de baten van de digitale overheid is een van de kernpunten van de opdracht van de Nationaal Commissaris Digitale Overheid, waarvoor hij samen met de leden van het Nationaal Beraad Digitale Overheid voorstellen zal doen. Hierover heb ik uw Kamer voor de zomer over geïnformeerd.

Vraag:

Is de minister van plan met meer gemeente en/of provincies samenwerkingsovereenkomst te sluiten over herbestemming en transformatie van vrijkomende rijkskantoren? Op welke termijn? Hoe wordt de kamer daarover geïnformeerd?

Antwoord:

Ja. Voor de herbestemming en transformatie van het vastgoed is samenwerking met gemeenten en provincies nodig. Zij stellen de bestemming immers vast. Indien nodig worden met gemeenten en provincies afspraken gemaakt over de samenwerking. Bij voorkeur worden deze afspraken in samenwerkingsovereenkomsten vastgelegd. De Kamer wordt via de Jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk over de resultaten geïnformeerd.

Vraag:

Hoever is het initiatief om voorstellen uit te werken voor het wettelijk normeren van de bedrijfsvormingsuitgaven van ZBO's? Hoe gaat hij dit oppakken? Hoe wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang?

Antwoord:

Dit idee uit het Regeerakkoord is nader onderzocht en er is geconcludeerd dat de taken van uitvoeringsorganisaties (ZBO's, agentschappen, diensten) binnen de Rijksoverheid te divers en heterogeen zijn voor zinnelijke normen voor bedrijfsvoeringskosten. De ene organisatie zal relatief veel personeel nodig hebben in de lage schalen, de andere juist in de hoge schalen; de ene organisatie zal haar processen verregaand kunnen automatiseren, de andere niet. Normering van de bedrijfsvoeringskosten zou ertoe leiden dat ofwel zeer ruime normen worden vastgesteld ofwel dat vrijwel aan iedere uitvoeringsorganisatie uitzonderingen kunnen worden toegestaan. Uitvoeringsorganisaties moeten immers hun taken conform de wet kunnen blijven uitvoeren. Het kabinet heeft daarom afgezien van deze maatregel en zet in op de Hervormingsagenda Rijksdienst. Verschillende projecten daarbinnen nemen de bedrijfsvoering als aangrijpingspunt en richten zich daarbij op deelprocessen, niet op de kosten daarvan. Het gaat bijvoorbeeld om standaardisatie van de inkoop, HRM-processen, ICT-gebruik en huisvesting.

De Tweede Kamer wordt via de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk op de hoogte gehouden van de voortgang.

Vragen van het lid Knops, R.W. (CDA)

Vraag:

Is de minister bereid om in de jaarlijkse rapportage in te gaan op:

1. woonlastproblemen bij diverse doelgroepen en regio's;
2. huurstijgingen voor kwetsbare huishoudens
3. effecten van aanpassingen regelgeving/beleid

Antwoord:

Dit jaar heb ik de Tweede Kamer voor het eerst aan de hand van de "Staat van de Woningmarkt 2014" in de volle breedte over de woningmarkt geïnformeerd. In navolging van het advies van de Tijdelijke Commissie Huizenprijzen is hiermee wat mij betreft een traditie gestart. Vanzelfsprekend zijn er na publicatie van deze eerste editie aanvullende wensen en behoeften van diverse partijen. Ik inventariseer deze wensen en zal bekijken wat de mogelijkheden zijn om aan deze wensen tegemoet te komen. Ik zal deze in ieder geval gebruiken bij de volgende editie van de jaarrapportage. Binnenkort spreken wij hier nog apart over.

Wat betreft het verzoek om huurstijgingen en woonlastenproblemen (punten 1 en 2) bij diverse groepen en regio's in beeld te brengen, is het zo dat ik in de jaarrapportage in ga op de ontwikkeling van woonlasten tot op regionaal niveau, met 15 figuren, tabellen of landkaartjes, waarin diverse indicatoren worden opgesplitst naar regio. Gelet op het karakter van de jaarrapportage zou het te ver voeren om – zoals bijvoorbeeld VNG, Aedes, Woonbond en G4/G32 hebben aangegeven – deze gedetailleerde informatie voor alle gemeenten op wijk- en buurniveau op te nemen. De Rijksoverheid beschikt bovendien op dit niveau niet over gegevens over betaalbare huurwoningen. Ik ben van mening dat het primair de verantwoordelijkheid van lokale partijen zelf (corporaties en gemeenten) is om sturingsinformatie op het lokale niveau in beeld te brengen. Vanzelfsprekend ben ik bereid om partijen hierin te faciliteren, zoals bijvoorbeeld al gebeurt met de mogelijkheid om deel te nemen in het 3-4 jaarlijkse WoONonderzoek Nederland.

T.a.v. punt 3: de jaarrapportage is geen beleidsevaluatie maar bedoeld als een jaarlijks overzicht van feitelijke ontwikkelingen op de woningmarkt, zoals gevraagd is in het kader van de Tijdelijke Commissie Huizenprijzen en in de motie van de kamerleden Knops en Verhoeven. Uiteraard is het in beeld brengen van beleidseffecten van belang, maar om dit zuiver te houden zou ik evaluaties van beleid niet in de jaarrapportage willen opnemen. Effecten van het beleid worden al doorlopend in andere trajecten geëvalueerd, waarvan de beleidsdoorlichting betaalbaarheid en de evaluatie verhuurderheffing voorbeelden zijn.

Vraag:

Wat is de verwachting van de minister na 1 juli volgend jaar als de BTW-verlaging stopt? Is dit van invloed op de sector? Wordt het nog geëvalueerd? Welke criteria worden gehanteerd en welk moment kiest de minister?

Antwoord:

Een stimuleringsmaatregel is ervoor om iets op gang te brengen of te ondersteunen en wordt gestopt als dit niet meer nodig is. Daarom heeft het kabinet er voor gekozen het verlaagde BTW-tarief voor renovatie- en herstelwerkzaamheden aan woningen nog éénmalig te verlengen tot 1 juli 2015 en er daarna mee te stoppen aangezien de omslag naar herstel van de bouwsector al voorzichtig is ingezet. Voor de tijdelijke verlaging van het BTW-tarief voor herstel en renovatie is geen evaluatie voorzien.

Vragen van het lid Fokke, H. (PvdA)**Vraag:**

De overheid is er om mensen te ondersteunen. Hoe meet u of mensen en bedrijven tevreden zijn met de dienstverlening en communicatie van de overheid? Waar krijgt dit een plek in het programma Hervorming Rijksdienst? Wat is de stand van zaken als het gaat om betere regelgeving? Hoe effectief is Actal eigenlijk? Heeft Actal voldoende kennis, expertise en positie om verbetering aan te brengen of is er meer nodig?

Antwoord:

Ik vind het van belang om te meten of mensen en bedrijven tevreden zijn over de dienstverlening en de communicatie van de overheid, over betere regelgeving en vermindering van administratieve lasten. Stuk voor stuk belangrijke onderwerpen. Het SCP publiceert regelmatig de belevingsmonitor en over 2013 heeft de Nationale ombudsman een rapport uitgebracht waar de prestaties van de overheidsdiensten worden gewaardeerd. De uitkomsten zijn redelijk positief. Individuele overheidsorganisaties scoren nu een 7,1. De keten van overheidsorganisaties scoort 6,8 en de overheid als geheel 6,5.

De vraag over de kwaliteit van regelgeving zal ik doorgeven aan de minister van Veiligheid en Justitie en de vraag over administratieve lasten/Actal aan de ministers van EZ en BZK.

Vraag:

Wanneer komt de minister met een visie op de adviescolleges?

Antwoord:

De nadere beschouwing op het adviesstelsel komt rond de jaarwisseling naar de Kamer. Ik vind het belangrijk om met een breed gedragen en goed uitvoerbare nadere beschouwing op het adviesstelsel te komen. Ik wil daarom ook enkele gesprekken voeren met betrokkenen, waaronder met een aantal voorzitters van adviescolleges.

Vraag:

De PvdA deelt de zorg van de Algemene Rekenkamer dat overtollige Rijksgebouwen, gezien de marktsituatie niet verkocht kunnen worden volgens uw plan en besparingen niet worden gehaald. Heeft u een plan B klaar liggen voor als objecten niet binnen de tijd die ervoor gesteld is, kunnen worden verkocht?

Antwoord:

Op 28 augustus jongstleden heb ik uw Kamer geïnformeerd over de rijksinzet op afstoot en transformatie rijksvastgoed. Daarin geef ik aan dat indien marktconforme verkoop niet mogelijk is, het object in langdurig strategisch beheer wordt gehouden. De te maken kosten worden dan zoveel mogelijk gecompenseerd met bijvoorbeeld de inkomsten uit verhuur.

Vraag:

Over 2013 blijkt dat de inhuur van externen is gestegen. Welke acties gaat u ondernemen om dit daadwerkelijk een halt toe te roepen?

Antwoord:

De inhuur over 2013 is inderdaad enigszins gestegen, na enkele jaren van daling. Rijksbreed gezien ligt de inhuur nog onder de met de Tweede Kamer afgesproken uitgavennorm van 10%, namelijk op 8,7%. Mogelijkheden om de externe inhuur te beheersen zijn de vervanging van extern personeel door ambtelijk personeel, het werken met tijdelijke ambtelijke aanstellingen en het overgaan op het maken van prestatie-afspraken (uitbesteding).

In het met uw Kamer afgesproken sturingsinstrumentarium externe inhuur ligt de verantwoording bewust bij de vakminister. Deze is zelf verantwoordelijk voor de omvang van de externe inhuur bij het eigen departement.

Vraag:

Is de minister bereid om per cluster van kansarm vastgoed een sloop/herstructureringsplan te maken? (met name plaatsen waar vraag is naar kantoorruimtes en leegstaande kazernes).

Antwoord:

In samenwerking met gemeenten en provincies wordt naar herbestemming- en transformatiemogelijkheden gezocht. Daarbij wordt verder gekeken dan alleen het object zelf. De mogelijkheden die hieruit voortkomen, worden opgenomen in een herstructureringsplan. Sloop is een optie wanneer dat onderdeel uit maakt van een herstructureringsplan.

Vraag:

Hoe staat het met: 1. Mensen met arbeidsbeperking in dienst nemen? 2. Het aantal stageplekken bij de overheid?

Antwoord:

1. De afspraken uit het Sociaal Akkoord van 11 april 2013 betekenen voor het Rijk dat er in tien jaar tijd 3340 extra banen moeten worden gecreëerd. Van belang bij deze opgave is dat het gaat om banen met vooralsnog een omvang van 25 uur. Ik heb het aantal van 3.340 onderverdeeld over de ministeries.

De ministeries en taakorganisaties zijn actief aan de slag gegaan met het creëren van banen voor de doelgroep.

Ik hecht er aan dat de rijksoverheid de afgesproken aantallen banen gaat behalen en wil dit zelf ook goed in de gaten houden. Om dit te kunnen monitoren ben ik bezig om een rijksbrede registratie op te zetten. Deze wordt met ingang van 1 januari 2015 operationeel.

2. In de Hervormingsagenda Rijksdienst heb ik aangegeven dat het Rijk jaarlijks circa 4.000 stageplekken aanbiedt aan leerlingen en studenten van verschillende onderwijsinstellingen. Deze doelstelling is ook in 2013 behaald (meer dan 4.100 stagairs).

Van de stagiairs bij het Rijk volgt ongeveer 28% een MBO-opleiding, 35% een HBO-opleiding en 37% WO-opleiding.

Vragen van het lid Monasch, J.S. (PvdA)

Vraag:

Is de minister bereid tot de invoering van de novelle geen fusies tussen woningcorporaties toe te staan, tenzij absoluut financieel noodzakelijk?

Antwoord:

Ik ben gehouden fusies te beoordelen op basis van de thans vigerende regelgeving. Fusies moeten lokaal, door de betrokken gemeenten en huurdersorganisaties, worden getoetst op hun meerwaarde. Een lokale positieve zienswijze is een cruciale voorwaarde voor instemming met zo'n fusie door de toezichthouder. Als een aldus goed onderbouwd fusievoorstel voldoet aan alle voorwaarden, dan kan zo'n fusie niet worden tegengegaan. Het is overigens ook niet de verwachting dat het aantal fusies zal toenemen. Het huidige beeld wijkt volgens de Inspectie Leefomgeving & Transport niet af van de afgelopen 2 à 3 jaar. Er zijn ook geen signalen dat met de wetwijziging in het vooruitzicht er een fusiegolf aankomt. De regels in het wetsvoorstel over regionale werkzaamheid van corporaties vormen naar verwachting een remmende factor. Er is wel een lichte stijging waar te nemen van fusies tussen corporaties met hun dochters. Dat betekent dus juist een beweging richting het compacter maken van de totale organisatie.

Ik acht het dan ook niet noodzakelijk deze regels vooruitlopend op de novelle aan te passen.

Vraag:

Kunt u vernieuwingstechnieken in de bouw open source maken?

Antwoord:

Vernieuwingstechnieken worden veelal door bedrijven ontwikkeld. Niet alle bedrijven zullen hiervan een open source willen maken omdat dit hun verdiensten kan beperken. Ik ben niet

van plan open source af te dwingen.

Er is wel een aantal vernieuwprogramma's, dat door de overheid mede wordt gefinancierd, waar openheid over de technieken wel is vereist, zoals bijvoorbeeld bij de Stroomversnelling.

Vraag:

Door herijking bouwtoezicht betalen mensen minder leges, maar juist meer aan adviesbureaus en dergelijk. Wil de minister daar een reactie op geven?

Antwoord:

Veel partijen hebben in hun reactie tijdens de consultatieronde hun zorgen geuit over de betaalbaarheid en proportionaliteit. Ik heb hierbij aangegeven dat deze beide aandachtspunten voor mij van groot belang zijn bij de verdere vormgeving van het nieuwe stelsel. De precieze effecten van het nieuwe stelsel voor de betaalbaarheid zijn nu nog niet in te schatten. Ik zal daarop dan ook blijven toetsen en hier ook bij de evaluatie van de uitvoering aandacht aan besteden. Wanneer hiervoor aanleiding is, zal ik bezien welke maatregelen ik kan nemen.

Vraag:

Herkent de minister het beeld over energiebesparing uit het onlangs verschenen boek van Thomas van Belzen?

Antwoord:

De markt ondersteunt de aanpak die in samenspraak met de sector is opgezet. Van belang is dat er een gelijk speelveld is bij het op de markt komen van alle bouwproducten. Dat geldt ook voor nieuwe en vernieuwende bouwmaterialen. De huidige systematiek waarbij de markt zelf verantwoordelijk is voor het aanleveren van milieudata biedt mijns inziens kansen voor innovatieve technieken en producten voor ondernemers met duurzame en innovatieve producten die zich zo op eenduidige wijze kunnen onderscheiden. Zoals ik onlangs op vragen van de leden Albert de Vries en Cegerek (beiden PvdA) aan uw Kamer heb geantwoord deel ik dit beeld niet.

Vraag:

Hoe gaat het kabinet om met het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA)? Wordt er op bezuinigd? Zo ja, waarom?

Antwoord:

Het LSA is de afgelopen jaren een partner van de rijksoverheid en gemeenten geweest in de aanpak van leefbaarheidsproblemen en zal dit ook in de toekomst blijven. Ik ben bereid het subsidiebedrag van vorig jaar het komende jaar te handhaven, onder de voorwaarde dat de projecten van het LSA een bijdrage leveren aan de kaders en doelstellingen van mijn begroting. Ik verleen dus geen exploitatiesubsidie, maar een projectsubsidie. Wel zal ik in overleg met het LSA werken aan een vermindering van de subsidiegelden in de komende jaren, omdat ik het niet wenselijk acht dat het LSA grotendeels afhankelijk is van subsidiegelden van mijn ministerie.

Vraag:

Verduurzamen van de woningvoorraad zou makkelijker gaan als corporaties kunnen samenwerken met marktpartijen, want bijvoorbeeld opkrikken energielabel is duur. Maar dat mag niet, wat zijn de barrières en wat doet het kabinet om deze weg te nemen?

Antwoord:

Ik zie op dit moment geen belemmeringen waarom corporaties hun woningvoorraad energetisch niet zouden kunnen verbeteren. Corporaties kunnen in hun renovatieplannen energetische maatregelen ter verbetering van het label van de woningen opnemen en die

vervolgens door een marktpartij laten uitvoeren. Hiervan zijn ook goede voorbeelden bekend, zoals de Stroomversnelling.

Vraag:

Kunnen verzekeraars een rol spelen bij het beperken van de faalkosten in de bouw?

Antwoord:

Faalkosten in de bouw zijn alle kosten die onnodig worden gemaakt bij het maken van een eindproduct en samenhangen met een inefficiënt productieproces, het niet voldoen aan afgesproken kwaliteitseisen en het moeten vervangen of herstellen van zaken. Ze zijn onder andere een gevolg van de versnippering in de bouw waarbij een hoofdaannemer veel werkzaamheden uitbesteedt aan onderaannemers. Doordat in de bouwpraktijk veel partijen betrokken zijn en er niet één partij verantwoordelijk is voor de integrale kwaliteit van een bouwwerk ontstaan coördinatieproblemen, met bijbehorende kosten tot gevolg. Mijn wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen is erop gericht om aannemers makkelijker aansprakelijk te kunnen stellen wanneer er fouten worden gemaakt tijdens de bouw. Daarnaast vervalt de huidige toetsing door gemeenten, waarbij vooral de bouwplannen vooraf op papier worden getoetst. Met het wetsvoorstel zal de kwaliteitsborging zich richten op de kwaliteit van het voltooide bouwwerk. Ik verwacht dat aannemers met deze maatregelen geprikkeld worden om meer dan in het verleden hun faalkosten te beperken. Verzekeraars zijn primair gericht op het afdekken van risico's in de bouw en niet zozeer op optimalisering van het bouwproces als zodanig. Wanneer verzekeraars hierbij een rol kunnen spelen is dat in mijn ogen uiteraard een prima ontwikkeling.

Vragen van het lid Verhoeven, K. (D66)

Vraag:

Is de minister bereid om het aanvechten van het vragen om sleutelgeld via de huurcommissie i.p.v. rechter mogelijk te maken?

Kan het kabinet het probleem en de omvang van het probleem "sleutelgeld" in kaart brengen?

Antwoord:

Het gaat om het toetsen van contractenrecht. Het toetsen van contractenrecht, anders dan het beslechten van geschillen over huurprijs en servicekosten waartoe de taak van de Huurcommissie is beperkt, is een taak van de rechter. De adviesbevoegdheid (dus geen uitspraakbevoegdheid) die de Huurcommissie inzake "onredelijke bedingen" had, is om deze reden juist in 2003 geschrapt. Ik zie vooralsnog geen reden om dit terug te draaien. Ik zal wel onderzoek doen naar de omvang van de problematiek ten opzichte van het sleutelgeld.

Vraag:

Met aanbestedingen gaat veel mis. Het Rijk koopt jaarlijks voor € 10 mrd. in. Wat is uw rol hierin? Waakt u over open en eerlijke aanbestedingen?

Antwoord:

Ik ben verantwoordelijk voor de inrichting en werking van het Rijksinkoopstelsel, dat drie jaar geleden tot stand is gebracht (het zogeheten CPO - CDI stelsel (Chief Procurement Officer - Coördinerend Directeur Inkoop stelsel). Met dit stelsel hebben de departementale CDI's aanvullende bevoegdheden gekregen (onder andere de bevoegdheid om grote, risicovolle aanbestedingen vooraf te toetsen). De CDI's zijn ook verantwoordelijk voor de inkoop binnen het eigen departement. Zij leggen over de invulling en werking van het stelsel verantwoording af aan de CPO-Rijk die onder mijn verantwoordelijkheid valt. Jaarlijks leg ik over het stelsel verantwoording af aan de Tweede Kamer in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk. Mijn beleidsmatige stelselverantwoordelijkheid voor het Rijksinkoopstelsel beperkt zich tot die Rijksonderdelen die behoren tot de rechtspersoon

Staat der Nederlanden. Mijn kaderstellende verantwoordelijkheid laat onverlet dat ieder departement zelf verantwoordelijk is voor zijn individuele inkoop en aanbestedingstrajecten (zowel op het gebied van bedrijfsvoering als inkoop voor het primair proces).

Vraag:

Naar aanleiding van de Commissie huizenprijzen, kunt u laten zien: 1. een scherper beeld van de regionale verschillen? 2. inzicht in de gevolgen van de maatregelen? 3. betaalbaarheid voor verschuivende doelgroepen?

Antwoord:

Net zoals u, vind ik een goed beeld van regionale verschillen van belang. Daarom heb ik in de jaarrapportage Staat van de Woningmarkt 2014 al regionale woningmarktinformatie opgenomen met 15 figuren, tabellen of landkaartjes. De Staat van de Woningmarkt is dit jaar voor het eerst uitgekomen. Graag ga ik nog met u in gesprek over welke thema's verder nog in de Staat van de Woningmarkt opgenomen kunnen worden, bijvoorbeeld tijdens het overleg over het jaarrapport dat nog zal worden ingepland. Daarbij hanteer ik als uitgangspunt dat het te ver voert om in het jaarrapport gedetailleerde informatie voor alle gemeenten op wijk- en buurtniveau op te nemen. Ik ben bovendien van mening dat het primair de verantwoordelijkheid van lokale partijen zelf (corporaties en gemeenten) is om sturingsinformatie op het lokale niveau in beeld te brengen.

De jaarrapportage is niet opgezet als een beleidsevaluatie maar - zoals gevraagd in het kader van de Tijdelijke Commissie Huizenprijzen en in de motie van de kamerleden Knops en Verhoeven - als een jaarlijks overzicht van feitelijke ontwikkelingen op de woningmarkt, teneinde een goed debat over de situatie op de woningmarkt te kunnen voeren. Uiteraard is het in beeld brengen van beleidseffecten van belang, maar om dit zuiver te houden zou ik evaluaties van beleid niet in de jaarrapportage willen opnemen. Effecten van het beleid worden al doorlopend in andere trajecten geëvalueerd, bijvoorbeeld in de beleidsdoorlichting betaalbaarheid en de evaluatie van de verhuurderheffing.

De jaarrapportage gaat uitgebreid in op verschillende aspecten van de woonlasten, evenals verschillende groepen, in paragraaf 4.4 en 5.4. Ook hier verneem ik graag uw aanvullende wensen.

Vraag:

Er is weinig ruimte voor MKB en voor duurzaam en innovatief aanbesteden. Wat gaat u daar aan doen?

Antwoord:

Het kabinet wil 2,5% van het overheidsbrede inkoopbudget besteden aan innovatiegericht inkopen (Kamerbrief 'Naar de top: bedrijvenbeleid in actie' van 13 september 2011). Het Ministerie van EZ stimuleert dit in brede zin door uitvoering van het Programma Inkoop Innovatie Urgent. Dit gebeurt door het inzetten van innovatieve inkoopinstrumenten waardoor meer en beter gebruik gemaakt worden van de kennis en het innovatievermogen van marktpartijen. Dat vraagt wel om een professionele inkooporganisatie en professionele inkopers, waar ik via het rijksinkoopstelsel op stuur.

Vraag:

Is de minister bereid om het aanvechten van het vragen om sleutelgeld via de huurcommissie in plaats van de rechter mogelijk te maken?

Antwoord:

Het gaat om het toetsen van contractenrecht. Het toetsen van contractenrecht, anders dan het beslechten van geschillen over huurprijs en servicekosten waartoe de taak van de Huurcommissie is beperkt, is een taak van de rechter. De adviesbevoegdheid (dus geen uitspraakbevoegdheid) die de Huurcommissie inzake "onredelijke bedingen" had, is om deze reden juist in 2003 geschrapt. Ik zie vooralsnog geen reden om dit terug te draaien. Ik wil eerst de uitkomsten van het onderzoek naar de omvang van het probleem sleutelgeld

afwachten (zie vraag 63.)

Vragen van het lid Bosma, M. (PVV)

Vraag:

Is de minister bereid om snel een einde te maken aan de voorrang die asielzoekers krijgen op sociale huurwoningen? Graag een toezegging om hier met het hele kabinet op in te zetten.

Antwoord:

Het beleid is om vergunninghouders (asielzoekers die van de IND een verblijfsvergunning hebben gekregen) zo snel mogelijk uit de COA centra te laten stromen. Allereerst is dat in het belang van een spoedige integratie van de vergunninghouder zelf, zodat begonnen kan worden met het leren van de taal, onderwijs en het zoeken van werk. Maar er zit ook een financiële kant aan deze zaak: de kosten van het verblijf van de vergunninghouders in COA centra zijn hoog. Ook om die reden is spoedige uitstroom van belang. In de Huisvestingswet is vastgelegd op welke wijze de te huisvesten vergunninghouders over de gemeenten worden verdeeld. Om die spoedige huisvesting te realiseren, is de voorrang bij woningtoewijzing noodzakelijk. De voorraad aan sociale huurwoningen is in ieder geval landelijk groot genoeg om huurders met lage inkomens en andere doelgroepen te huisvesten. De maatregelen om de doorstroming te bevorderen, zoals de bestrijding van scheefwonen en meer passende toewijzing door corporaties, vergroten ook de capaciteit van de sociale voorraad om de nieuwe woningzoekenden met lage inkomens te huisvesten.

Vragen van het lid Schouten, C.J. (CU)

Vraag:

Kan de minister de risico's inzichtelijk maken van het leenstelsel op de woningmarkt in de komende jaren?

Antwoord:

Ik zie geen directe risico's voor de woningmarkt, vanwege het studievoorschot (lening, die studenten tegen voordelige voorwaarden kunnen afsluiten bij de overheid). Met de Nederlandse Vereniging van Banken en de Autoriteit Financiële Markten heeft het kabinet afspraken gemaakt over de weging van studieschulden bij hypotheekverstrekking. De wegingsfactor daalt van 0,75% naar 0,45% vanwege de langere aflostermijn en de versoepeling van de terugbetalingsvoorwaarden. Per saldo leveren de maandlasten van een gemiddelde studieschuld een kleinere beperking op dan nu het geval is. Tevens geldt dat onder het huidige terugbetalingsregime men verplicht is om maximaal 12% van het meerkomen in te zetten voor de terugbetaling. Onder het voorgestelde nieuwe terugbetalingsregime wordt dit percentage verlaagd naar 4%. Daarmee resteert dus in de terugbetaalfase meer ruimte dan nu om hetzij vrijwillig sneller af te lossen, hetzij te sparen om zo bijvoorbeeld een eigen woning te kunnen kopen.

Vraag:

De systematiek van de huurtoeslag klopt niet. Wijzigingen in de fiscale systematiek door maatregelen op andere terreinen leidt tot een tekort op de huurtoeslag. Graag een reactie van de minister hierop?

Antwoord:

De doorwerking van wijzigingen in het fiscale systeem op de hoogte van de huurtoeslag is inherent aan het hanteren van het belastbaar inkomen c.q. verzamelinkomen als basis voor inkomensafhankelijke regelingen. Voor het belastbaar inkomen of verzamelinkomen is naar mijn mening geen goed alternatief beschikbaar. Andere inkomensbegrippen kunnen niet ontleend worden aan een authentieke basisregistratie, waardoor deze niet of zeer moeilijk eenduidig te bepalen en te verifiëren zijn. Het is overigens niet zo dat wijzigingen in fiscale

systematiek per definitie tot tekorten leiden. Het is zowel mogelijk (en ook in het verleden voorgekomen) dat wijzigingen leiden tot een groter, als tot een kleiner beroep op huurtoeslag.

Vragen van het lid Voortman, L.G.J. (GL)

Vraag:

GroenLinks is teleurgesteld dat het kabinet in 2011 het wetsvoorstel voor initiatiefrecht heeft ingetrokken. Is de minister bereid om het wetsvoorstel initiatiefrecht voor de huurder uit de kast te halen? Dit voorstel voorzagt in verbetering van de positie van huurders die zelf hun woonomgeving willen verbeteren.

Antwoord:

Volgens het wetsvoorstel moest de verhuurder een redelijk voorstel van de huurder voor een renovatie uitvoeren. Daar stond tegenover dat de huurder bereid moest zijn een redelijke huurverhoging te betalen. Ook zonder dit wetsvoorstel blijft het initiatiefrecht voor huurders voor energiebesparende maatregelen bestaan. Ook blijft de praktijk bestaan dat veel verhuurders op vrijwillige basis meewerken aan redelijke renovatievoorstellen van de huurder. Gelet op de regeldruk lijkt mij dat voldoende. Ik ben niet voornemens het wetsvoorstel initiatiefrecht huurders (31 992) opnieuw in procedure te brengen.

Vraag:

Subsidie op LSA vervalt. Waarom is de minister van plan om te bezuinigen op actieve bewonersparticipatie?

Antwoord:

Het is niet juist om te stellen dat de subsidie voor het LSA vervalt. Op basis van projectvoorstellen ben ik bereid het subsidiebedrag van vorig jaar in 2015 te handhaven, mits de projecten een bijdrage leveren aan de kaders en doelstellingen van mijn begroting. Wel ga ik met het LSA werken naar een vermindering van de subsidiegelden in de komende jaren, omdat ik het niet wenselijk acht dat het LSA grotendeels afhankelijk is van subsidiegelden van mijn ministerie. Ik wil hierbij opmerken dat het LSA een belangrijke rol vervult bij bewonersparticipatie, maar dat bewonersparticipatie niet alleen afhankelijk mag zijn van de overheidssubsidie van het LSA.

Vraag:

De minister verhoogt weliswaar de isolatie-eis (EPC), maar schijnt op een wat schimmige wijze de eisen om aan die EOC-eis te komen te hebben versoepeld volgens het blad Bouwformatie. Wat is hiervan waar?

Antwoord:

Ik heb de Tweede Kamer geïnformeerd over de bedoelde aanscherping op 1 januari 2015 van de minimumeisen voor de energieprestatie van nieuwbouwwoningen (EPC) naar 0,4 en de gedifferentieerde aanscherping van de isolatie-eisen (Rc-waarden voor vloeren, muren en daken). Uw Kamer is op 29 november 2013 geïnformeerd over de aanscherping van de gedifferentieerde Rc-waarden met motivatie. Tijdens het AO van 18 december 2013 is deze brief aan de orde gekomen. In het voorjaar van 2014 is uw Kamer geïnformeerd over de wijziging van het Bouwbesluit 2012, waarmee onder andere de aanscherping van de EPC en de Rc- en U-waarden is geregeld. Zoals gebruikelijk is de wijziging direct daarna bij uw Kamer voorgehangen. Ik heb op 19 juni 2014 over deze wijziging vragen van uw Kamer beantwoord. Daarin zijn geen verdere vragen gesteld over de differentiatie van de Rc-waarden. Op 1 juli 2014 zijn deze antwoorden mede geagendeerd voor een algemeen overleg over energiebesparing.

Vragen van het lid Bisschop, R. (SGP)

Vraag:

In hoeverre klopt de suggestie dat studieschulden bij het Bureau Kredietregistratie (BKR) vermeld gaan worden? Hoe voorkomt de regering dat afgestudeerden met verdergaande beperkingen van de financieringsmogelijkheden te maken krijgen?

Antwoord:

Dit klopt niet, registratie van studieschulden bij BKR maakt geen onderdeel uit van het wetsvoorstel over het studievoorschot. Over het studievoorschot, studieschulden, BKR en hypotheek heeft de minister van OCW onlangs vragen van de Tweede Kamer beantwoord. Daarvoor verwijs ik u naar de nota naar aanleiding van het verslag inzake de Wet studievoorschot hoger onderwijs (34 035), die afgelopen vrijdag naar de Kamer is gestuurd.

Over de doorstroming op de woningmarkt kan ik aangeven dat met de Nederlandse Vereniging van Banken en de Autoriteit Financiële Markten afspraken zijn gemaakt over de weging van studieschulden bij hypotheekverstrekking. De wegingsfactor daalt van 0,75% naar 0,45% in verband met de langere aflostermijn en de versoepeling van de terugbetalingsvoorwaarden. Per saldo leveren de maandlasten van een gemiddelde studieschuld een kleinere beperking op dan nu het geval is.

Vraag:

Er zijn veel hinderlijke procedures en stroperige regels in de bouw. Welke mogelijkheden ziet de minister om onnodig uitsluitel en verlenging van vergunningprocedures tegen te gaan zonder te hoeven wachten op de omgevingswet van 2017?

Antwoord:

Voor een deel gebeurt dit door vooruitlopend op de Omgevingswet regels aan te passen. Met het besluit van 4 september 2014 voor het permanent maken van de Crisis- en herstelwet, is een aantal procedures vereenvoudigd, zoals voor het plaatsen van mantelzorgwoningen. Met de wijziging van het Bouwbesluit die begin 2015 in werking zal treden worden de eisen voor particuliere opdrachtgevers vereenvoudigd. Voor een ander deel zal het tijdelijk maatwerk zijn waarvoor ik onlangs een nieuw expert-team heb opgericht dat zich richt op knelpunten in de procedures en het verder ontslakken van procedures.

Vraag:

De koppeling tussen langdurige zorg en huurverhoging pakt soms onevenredig uit. Huurders met AWBZ-indicatie kunnen soms huurverhogingen ontlopen. Dit geldt niet voor huurders die geen gebruik maken van langdurige zorg en obv bijv. WMO, zorgverzekering en mantelzorg thuiswonen. Terwijl zij doen wat de regering vraagt: goedkopere ipv duurdere zorg. Wil de regering dit kritisch bekijken en onderzoeken of meer recht kan worden gedaan aan laatstgenoemde groep?

Antwoord:

Voor huurders met een zwaardere zorgbehoefte die wordt ingevuld door middel van mantelzorg of voor huurders in een aangepaste woning, geldt een uitzondering op de inkomensafhankelijke huurverhoging. Er is mijns inziens geen onderzoek nodig. De uitzondering geldt voor:

- huishoudens waarvan een van de leden een langdurige zorgindicatie heeft, ook als het gaat om een "nul uren-indicatie" doordat een mantelzorger de benodigde zorg levert.
- huishoudens met een Wmo-beschikking voor aanpassing van de woning.

Vragen van het lid Krol, H. (50PLUS)**Vraag:**

Is het kabinet bereid het levensloopbestendig maken van woningen actief aan te jagen? Bouwen/aanpassen/toewijzen vragen goede rijkscoördinatie in overleg met stakeholders. Is het kabinet bereid zich hiervoor extra in te zetten? Is de minister bereid meer in te zetten op

de bekendheid van de mogelijkheden en het belang hiervan, bijv. d.m.v. een gerichte publiekscampagne?

Antwoord:

Het kabinet zet in op het langer zelfstandig wonen van ouderen en mensen met beperkingen (zie de agenda die ik in juni afgelopen jaar met de staatssecretaris van VWS naar uw Kamer heb gestuurd en waar we komende week over zullen debatteren). Om dit mogelijk te maken kunnen woningaanpassingen noodzakelijk zijn. Het aanpassen van de sociale huurwoningenvoorraad is een taak van de woningcorporaties. De gemeenten kunnen hierover prestatieafspraken met hen maken. Het kabinet is voornemens de prestaties van corporaties op het terrein van het zelfstandig wonen van ouderen en mensen met beperkingen te stimuleren. In de nog op te stellen Woonagenda zal de huisvesting van ouderen één van de thema's zijn. Eigenaar-bewoners zijn aan zet om hun eigen woning aan te passen indien dit gezien beperkingen noodzakelijk is.

Het is belangrijk dat burgers weten wat allemaal mogelijk is in het levensloopbestendig maken van woningen. Daarvoor wordt momenteel geïnventariseerd wat voor informatie en goede voorbeelden er zijn op dit gebied bij verschillende partijen. Bezien wordt of er voldoende communicatiekanalen zijn (nu bijvoorbeeld de website van kenniscentrum wonen en zorg) of dat hier extra acties voor moeten worden ondernomen.

Vraag:

Voormalige verzorgingshuizen zouden toegankelijk moeten blijven tegen een redelijke huur, ook voor minder draagkrachtige ouderen. Bijkomende kosten kunnen oplopen tot ruim 1200 euro. Gaat het kabinet daar iets aan doen en zo ja, wat?

Antwoord:

Verschillende partijen zijn momenteel bezig om voormalige verzorgingshuizen om te zetten naar zelfstandige wooneenheden. Vaak kan daarbij ook een servicepakket voor bijvoorbeeld maaltijden worden afgenomen. De omvang van aanvullende diensten is in beginsel vrij overeen te komen. Ik zal het aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen vragen welke indrukken zij in hun gesprekken in de diverse regio's op dit punt opdoen.

Vraag:

Is de minister bereid om heldere en toetsbare doelen te formuleren voor seniorenhuisvesting en beschut wonen?

Antwoord:

De vraag naar concrete doelstellingen is begrijpelijk. Echter, langer zelfstandig wonen heeft te maken met veel aspecten, zowel op het terrein van wonen, welzijn als zorg. En woonwensen van mensen zijn zeer gevarieerd, evenals de soorten van ouderenhuisvesting. Daarnaast is belangrijk dat de landelijke opgave regionaal zeer verschillend uitpakt. Het kabinet vindt dat de opgave aan seniorenhuisvesting en beschut wonen vooral op regionaal en lokaal niveau opgepakt moet worden. Gemeenten moeten in overleg met woningcorporaties, zorgaanbieders en marktpartijen toetsbare doelen formuleren voor seniorenhuisvesting en beschut wonen. Zij kunnen deze toetsbare doelen vastleggen in de regionale of lokale Woonvisie.

Het kabinet stimuleert betrokken actoren als gemeenten, corporaties zorgaanbieders om gezamenlijk op lokaal en regionaal niveau tot afspraken te komen met hulp van regiotafels en het aanjaagteam. En de woningcorporaties hebben volgens het kabinet een belangrijke taak om voor de ouderen onder zijn huurders te zorgen voor geschikte huisvesting. Daarom zal wonen en zorg een van de drie prioriteiten van de Woonagenda zijn.

Vraag:

Is het kabinet bereid met gemeenten te verkennen hoe om wordt omgegaan met de toenemende vraag naar nieuwe vormen van ouderenhuisvesting? (in relatie tot afstoten van rijksvastgoed).

Antwoord:

Het Rijk kijkt inderdaad naar mogelijkheden van nieuwe vormen van ouderenhuisvesting en hoe deze te faciliteren. Kantorentransformatie is een van de opties. Het Rijk stimuleert hiertoe mogelijkheden. Zo heeft het Rijk een expertteam (kantoor)Transformatie dat met gemeenten mee kan denken over de transformatie van leegstaande kantoren en maatschappelijk vastgoed in woonruimte, waaronder dus ook ouderenhuisvesting kan vallen. Daarnaast loopt een programma met Platform 31/Movisie dat gericht is op vernieuwende initiatieven voor wonen en zorg voor vrijkomend zorgvastgoed. Daarnaast heb ik het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen om partijen op regionaal niveau samen te brengen op dit terrein.

Vraag:

Met de woonbond, Aedes, vng, g-4 en g-32 vragen wij het kabinet beter in beeld te brengen wat nu precies de gevolgen zijn van overheidsmaatregelen voor de woningmarkt

Antwoord:

Ik heb kennis genomen van de reactie van Aedes, VNG, Woonbond en G4/G32 op de jaarrapportage "Staat van de Woningmarkt 2014". De jaarrapportage is niet opgezet als een beleidsevaluatie maar - zoals gevraagd in het kader van de Tijdelijke Commissie Huizenprijzen en in de motie van de kamerleden Knops en Verhoeven - als een jaarlijks overzicht van feitelijke ontwikkelingen op de woningmarkt, teneinde een goed debat over de situatie op de woningmarkt te kunnen voeren. Uiteraard is het in beeld brengen van beleidseffecten van belang, maar om dit zuiver te houden zou ik evaluaties van beleid niet in de jaarrapportage willen opnemen. Effecten van het beleid worden al doorlopend in andere trajecten geëvalueerd, waarvan de beleidsdoorlichting betaalbaarheid en de evaluatie verhuurderheffing voorbeelden zijn.